పింజారి

షేక్ నాజర్ ఆత్మకథ

పింజారి

షేక్ నాజర్ ఆత్మకథ

(5-2-1920 ★ 21-2-1997)

సేకర్త :

డా॥ అంగడాల వెంకటరమణమూర్తి

విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్

విజయవాడ

పింజారి

శ్రీమంతులకు, సేద్యవంతులకు, చేతివృత్తుల జనాలకు, సిరులు చెరిగే పంట పొలాలకు, అభయం ఇస్తూ ఊరికి పడమర హద్దున కొండకింద పొన్నకాయంత కళ్ళున్న తల్లి జడలమ్మగుడీ, గుడికి ఈశాన్యాన ఊరందరికీ ప్రాణాధారమైన మంచినీళ్ళ బావీ, బావి కనుచూపులో ఊరి మధ్యన, ఒకనాటి జమీందారు వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రి నాయుడు ప్రతిష్టించిన నూటొక్క శివలింగాల ఆలయము, ఆలయం చుట్టూ అష్టకష్టాల అష్ట అయిశ్వర్యాల అష్టవర్ణాలూ అలరారు ఈ ఊరు గుంటూరు ఉత్తరదిశ నున్న 'పొన్నెకల్లు'.

పొన్నెకల్లు తూర్పువీధి దూదేకు సాయిబుల పందిరిగుంజ కూడా పాట పాడుతుందని పేరు. నేను ఆ పందిరి కిందే పుట్టాను. ఎప్పుడంటే సిద్ధాద్రి నామసంవత్సరం 1920 ఫిబ్రవరి 5వ తేదీ గురువారం రాత్రి 8 గంటలకు మఖ నక్షత్రాన పుట్టాను. మా అమ్మ పేరు బీబాబీ. మా నాన్న షేక్ మస్తాన్, చెక్కభజనలో నేర్పరి. నౌబత్ మేళగాడు. మా నాన్నకు అన్న షేక్‌నాజర్ పెద్ద షహనాయి విద్వాంసుడు. ఆయన పేరే నాకు పెట్టారు. మా పెద్దనాన్న చనిపోవడం నేను మా అమ్మ కడుపున పడ్డం ఒకే నెలలో జరిగాయట. మా అన్న మళ్ళీ నాకు పుట్టబోతున్నాడని అందరికీ చెప్పుకునేవాడట మానాన్న. కానీ నేను పుట్టగానే అబ్దుల్ అజీజ్ అని పిలిచాడంట మా గారపాడు తాత. ఆయన మా అమ్మకు నాన్న. ఆయన ఆయుర్వేద వైద్యుడు భూతవైద్యం కూడా చేస్తాడు. మంత్రవేత్త అనిపేరు. ఆయన మంచి నిష్టపరుడనీ ఆయన కంచం చెంబు, మంచం బట్టలు ఎవరూ తాకరనీ యెంతో నీమం కలవాడనీ నా ఉయ్యాల మంచానికి తనపైపంచె షామీనా కట్టేవాడనీ యెవ్వరినీ తాకనిచ్చేవాడు కాదనీ అమ్మ చెప్పింది. మా నాన్నకు అబ్దుల్ అజీజ్ పేరు నచ్చలేదు. నాజరు అని పిలవాలని ఆయన ఆశ. "మీ అన్న యెంత గొప్పవాడైనా మఖలో పుట్టి పుబ్బలోపోయాడు. అర్ధాయుష్కుడు. ఆ పేరు వద్దు" అన్నాడట తాత.

"కాకిలా కలకాలం దేనికి మామా. మగబిడ్డగా పుట్టి మగబిడ్డగా గిట్టాడన్న పేరుతప్పు. పుత్రోత్సాహము తండ్రికి పుత్రుడు జన్మించినపుడె పుట్టదు" అన్నాడట నాన్న.

"ఆపు. ఆపరా నీ పద్యాలు. వాడెంత మొనగాడైనా కీర్తిమంతుడయినా అర్ధాయుస్సు సన్నాసే" అని కోప్పడి ఆ పేరు పెట్టనంటే పెట్టనన్నాడంట మా తాత.

వాళ్ళలా వాదులాడుకుంటుంటే నేను మాత్రం పురిటి మంచంలోనే మూడు రోజులు పాలు ముట్టక వొకటే పోరు చేశానంట. అప్పుడు మా పెద్దమ్మ ఫాతిమాబీ అంటే మా అమ్మకి అక్క, ఈమెను కూడా పొన్నెకల్లు లోనే ఇచ్చారు. ఆమె అత్తగారి వూరు కూడా మా వూరు పొన్నెకల్లే. ఆ మా పెద్దమ్మ, ఇల్లు అలికి తలస్నానం చేసి సాంబ్రాణి పొగవేసి "నాజరయ్యా నా బిడ్డ పాలు తాగి ఆడుకుంటే నీ పేరునే పిలుస్తామయ్యా" అని మొక్కుకుందట. ఆ క్షణానే నేను మా అమ్మ పాలు తాగి ఆడుకున్నానట.

ఇది మా అమ్మలిద్దరూ కలిసి చెప్పిన పురిటి మంచం నాటి పిట్టకథ. నిన్నమొన్నటి వరకూ గారపాడు మామలూ అత్తలూ బావలూ నన్ను 'అబ్దుల్ అజీజ్' అనీ – పొన్నెకల్లు పెద్దనాన్నలూ చిన్నాన్నలూ అమ్మలూ అక్కలూ 'నాజరు' అనీ పిలుస్తూ వొచ్చారు. నేను తప్పటడుగులు వేస్తూనే వొచ్చీరాని మాటలతో.

"హ అదిగో లేడీ
పరిగెడుతోందీ
లేడి బోయెరా
హ బాణమేయరా!!" అని పాడుతూ ఎగిరి గంతులేస్తున్నానట
గేదె, దున్న తోక వెంట్రుకలు పీక్కొచ్చి గడ్డాలూ మీసాలూ బొట్లు పెట్టి
"నేనే బ్రహ్మనురా
పామరులారా
ఓ జనులారా
నేనే బ్రహ్మనురా!!" అని తీగె రాగాలు తీస్తున్నానట.

అమ్మ నాన్న ఆరుగాలం ఎండనకా వాననకా అలుపూ సొలుపై లేకుండా అరవచాకిరి చేసినా ఆకళ్ళు తీరని అగచాట్ల మారి కుటుంబంలో పుట్టాను. పై పంచె కొంగున ఇన్ని తెల్లజొన్నలో తాలూ తరకా సజ్జలో మూటగట్టుకుని మిట్టమధ్యాహ్నానికి నాన్న కొంపజేరటం, నన్ను కన్నమ్మ పెంచినమ్మలు ఆ చారెడు గింజలు దంచి వండి నాకూ నా చెల్లికీ పెట్టడం మళ్ళీ అంతా పనులకు పోవటం దినచర్యగా జరుగుతున్నది. మా పెంచినమ్మ అంటే మా అమ్మకు యింకో అక్క అన్నమాట. ఆమె పేరు లాలూబీ. ఈమెను కూడా మా తాత కోడరికం పొన్నెకల్లే పంపాడు. కానీ ఆమె వితంతువు. పిల్లలులేరు. అందుకని తన

రెక్కల కష్టంతో తాను బతుకుతూ మా అమ్మకి సాయంగా వుండేది. మేమంటే ఆమెకు చాల ఇష్టం. మమ్మల్ని బాగా చూసుకునేది. అందుకని ఆమెను పెంచినమ్మ అనడం మాకు అలవాటు. అసలు మా గారపాడు తాతకి ఎనిమిది మంది సంతానం. అందులో అయిదుగురు అమ్మాయిలు, ముగ్గురు అబ్బాయిలు. ఆ అక్కచెల్లెళ్ళలో మా అమ్మ మూడో అమ్మాయి.

ఎలాగో శ్రమపడి కొత్త లాగూ కొత్త చొక్కా కుట్టించాడు నాన్న. చదువు మూడోనేత్రమనీ కొబ్బరికాయా ఆకులూ వక్కలూ పావలా గురుదక్షిణా గురువుగారికిచ్చి వప్పగించాడు వీధిబడిలో నన్ను. రెండో తరగతి చదువుతున్నాను.

బళ్ళో బజార్లో పాటలూ పద్యాలూ కూనిరాగాలు తీయడం విన్న పంతులుగారు పలకమీద సాయంత్రం ఎక్కాలుతో పాటుగా సుమతీ, దాశరథీ, భాస్కర శతకాల పద్యాలు రాసి ఉదయం అప్పచెప్పిచ్చుకుంటున్నారు. మామూలుగా మధ్యాహ్నం బడి నుంచి ఇంటికెళ్ళగానే

"గింజలు తీసుకుని యింకా మీ నాన్న యింటికి రాలేదు నాయనా. యింకా వండలేదు. మధ్యాహ్నం పంతులుగార్ని అడిగి పెందలకడరా అయ్యా" అని అమ్మ పాలో పెరుగో చల్లో తాగడానికి యిచ్చేది. నేను మూతి తుడుచుకుని

"సజ్జ జొన్నలు లేవు గానీ చల్ల తాగీ చదువుకోరా" అని పాడుకుంటూ పోయేవాణ్ణి

నేను బడికి వెళ్ళేప్పుడూ రాగయుక్తంగా ఆ పద్యాలు చిన్నగా ప్రాక్టీసు పెట్టటం వింటున్న వీధిలో చిల్లర దుకాణాల వాళ్ళు మధ్యలో నన్ను నిలవేసి పద్యాలూ పాటలూ పాడించి జేబునిండా శనగపప్పు, బెల్లం గడ్డలు కుక్కి పంపేవాళ్ళు. నేను యింటికెళ్ళి నా సంపాదన మా అమ్మలకు చూపించేవాణ్ణి.

ఒక్కోరోజు కుండడుగు మాడు నాకు చెల్లికి పెట్టి రాత్రుళ్ళు మజ్జిగ తాగి పడుకునే వాళ్ళు అమ్మా నాన్నలు.

ఒంటి మీద మరుగుకి బండమీద ఉతుక్కి కాక మారు చీర కూడా లేని మేము పక్కకు చిన్న చింకి పాతకూడా లేకుండా నిరుపేద జీవితం గడుపుతూ వుండేవాళ్ళం. అప్పుడు పెద్ద రంగస్థలం గాయకుడు కపిలవాయి రామనాధశాస్త్రిగారి రికార్డులు వచ్చాయి.

'స్థిరమైన నడవడి
జనులందరకు వలయు'

అనే సీసపద్యం, 'కోరి భజింతు గోవిందు నామది' అనే కీర్తన కచేరి చావడి దగ్గర పొద్దున పూట పాడుతున్నాను. జనం తిరునాళ్ళలో మాదిరిగా నా చుట్టూ మూగివున్నారు. యింతలో నాన్న గుడిలో మేళం వాయించడానికి వచ్చాడు.

అక్కడున్న పెద్దలు– "మస్తానూ, నీ కొడుకుని బాగా చదివించి సన్నాయ్ నేర్పించవోయ్. మీ అన్న నాజర్ సాయిబు పేరు నిలబెడతాడు" అని అన్నారు.

ప్రతియేడు పీర్ల పండుగకు మా నాన్నలు అందరూ కలసి జాతీయ జానపద కళారూపాలైన పులి, ఎలుగు వేషాలు, గొర్లకాపరి, ఎరుకలసింగి, సింగడు యిత్యాది పగటి వేషాలు వేస్తూ పండగ గింజలు, డబ్బు, అడుక్కోవడం ఆనవాయితీ. ఆ యేడు నాన్న ధగధగమెరిసే డాగురేకులతో నానెత్తికి కిరీటం, భుజకీర్తులు తయారుచేశాడు. పద్యాలు, పాటలు, వీధిభాగవతాలు ప్రారంభించాం. చాలా ఎక్కువ గింజలు, బట్టలు, డబ్బులు దొరికాయి.

వీధిభాగవతులు అందె కోటదాసు, జంగా సుబ్బారావు, యాదవదాసు, చిన్న సుబ్బన్న, చింతపూవు మాణిక్యమ్మ, తారాబాయి, పద్మాబాయి, వీళ్ళ నాటకాలంటే చెవికోసుకునేవాణ్ణి. పెద్దలతో కలిసి నాలుగైదు మైళ్ళు నడిచి వెళ్ళి కోటదాసు పాటలు పాడేవాణ్ణి.

ఆయన రాగాలంటే ఆ పాటలంటే ఎంతోయిష్టంగా వినేవాణ్ణి. యిప్పటికీ కోటదాసు పాడిన 'చూపరే బ్రాహ్మణ సుందారవతులార' అనేపాట, 'ఎంత మాటడిగితివమ్మా' అనే పాటలు మరుపురాలేదు. పాటలన్నా, రాగసాయలన్నా ఆ నాడు వొక్క దఫా వింటే చాలు గుర్తుండేవి. పట్టేసి పాడేవాణ్ణి. కానీ ఎక్కాలు, లెక్కలు మాత్రం ఎంత చదివినా చచ్చినా గుర్తుండేవికావు.

వాటి గురించి గురువు చేత రూళ్ళ కర్రదెబ్బలు వేళ్ళు, మణికట్లు విరిగేట్టు తినేవాణ్ణి.

స్కూలు వార్షికోత్సవం వచ్చింది. 'ద్రోణవిజయం' అనే చిన్న నాటిక ఆడాము. నేను ద్రోణాచార్యులుగా పద్యాలు, పాటలు పాడాను, యాక్షన్ చేశాను. వీధిభాగవతాలు చూచి కొంత నేర్చానుకదా, పరీక్ష పంతులు నావీపు తడుతూ మాబాగా చదువుకోరా మంచిగాయకుడవూ, యాక్టరువూ అవుతావని అయిదు రూపాయలు, పుస్తకం, పెన్సిలు బహుమతిచ్చారు. ఇంటికి రాగానే పెంచినమ్మ మిరపకాయలూ, చూరు పుల్లలూ, వెంట్రుకలతో దిష్టితీసి పొయ్యిలో వేసింది. తూ.తూ. అని పొయ్యిలో వూసింది. 'పాటల్లో, పద్యాల్లో పంతుళ్ళు, పెద్దల, ప్రజల మన్ననలనూ దీవెనలనూ పొందుతూ, లెక్కల్లో, ఎక్కాల్లో తన్నులు తింటూ నాలుగోక్లాసు పాసై అయిదులో చేరాను. నాన్న మా పెద్దన్నకు దగ్గర స్వరాలు మొదలు పెట్టించాడు. గుడి మేళాని కవసరమని శ్రుతిపోయటం అలవాటు చేయిస్తున్నారు.

గోగుపుల్ల గొట్టంతో నీళ్ళ చెంబులో వూదడం గుక్కతిరిగేందుకు ఆగక ఆ శబ్దం మోగేందుకు బాగా పరుగెత్తిస్తూ ఆ రొప్పు ఆగకుండా వూదిస్తూ శ్రుతి గుక్క నేర్పిస్తున్నారు.

చిన్న భూస్వామి శ్యామలరెడ్డి గారు ప్రొద్దుటే మాయింటి కొచ్చి "మస్తానూ ఈ పోర్షన్ నాజరు చేత చదివించు శ్రీరామనవమి రోజున పెద్దగుడి దగ్గిర 'కనకతార' నాటకంవేద్దాము" అని పోర్షన్ ఇచ్చి వెళ్ళాడు. హార్మోనిస్టు ఖాదర్ సాహెబ్ గారిని తెనాలి నుండి పిలిపించారు రెడ్డిగారు. నాలుగు నెలలు రిహార్సల్స్ చేశాం. రామిరెడ్డిగారి దొడ్లోనే హాలు గట్టి, డ్రస్సులు, మేకప్పులు, తెరలు, పెద్దహంగామాతో టిక్కెట్లు బెట్టి ఆడాము. నేను కనకసేనుడు, రహంతుల్లా (మా బంధువు) తార, మా అన్నయ్య కమల, మా పెద్దబావమరిది క్రూరసేనుడు. నాటకం అద్భుతంగా వచ్చింది.

చుట్టుపక్కల గ్రామాల్లో కూడా ఆడాము. నాకు మంచి పేరు వచ్చింది. మా పెద్దమ్మ రోజూ దిష్టితీస్తున్నది.

హార్మోనిస్టు ఖాదర్ వొకరోజు మా యింటికొచ్చి మస్తాన్‌గారూ మన కుర్రాడు మంచి తెలివి కలవాడు. శ్రుతి, లయ, గానం, మంచి కంఠం కలవాడు. నాతో పంపండి చదువు సంగీతం నేర్పించి గొప్పవాణ్ణి చేస్తానన్నాడు. అనగానే మా అమ్మలు గయ్‌మని కాట్లకుక్కల్లా వొక్కగానొక్క మగబిడ్డని కళ్ళముందు లేకుండా చేస్తావా చాల్‌చాల్లే పో పోవయ్యా అన్నారు.

ఛీ ఛీ నోళ్ళుముయ్యండి గయ్యాళి ముండల్లారా అని గదమాయించి 'పుత్రోత్సాహము తండ్రికి పుత్రుడు జన్మించినపుడే పుట్టదు' అని పద్యం చదివి నోరెత్తారంటే తంతానన్నాడు నాన్న. ఖాదర్‌గారితో నన్ను పంపాడు.

టి. రామకృష్ణ శాస్త్రి గారి తండ్రి టి.ఆర్.దాసుగారు తెనాలి ప్రక్క పెద్దరావూరులో యేర్పాటు చేసిన 'బాలరత్నసభ' అనే నాటక కంపెనీలో చేర్చారు నన్ను. ఖాదర్‌గారు, దాసుగారు కంటికి రెప్పలా చూస్తున్నారు. రామదాసు, తులాభారం, శ్రీకృష్ణలీల, రాధాకృష్ణ నాటకాలలో ఆడవేషాలు నేర్పుతున్నారు శాస్త్రిగారు. నాతోపాటున్న కంపెనీ పిల్లలకు చదువుట, వ్రాయుట, సంగీతం రోజూ నేర్పుతున్నారు. భోజనం, ఉదయం, సాయంత్రం టిఫిన్లూ అన్నీ బానేవుండేవి. అంతా 12, 15 సంవత్సరాల లోపు పిల్లలము.

ఏడ్వడం, నవ్వడం, కోపంగా మాట్లాడడం, చూడడం, కులకటం, మూతి ముడవడం, త్రిప్పటం, కళ్ళురమటం లాంటివన్నీ నేర్పుతున్నారు. కళ్ళల్లో కొబ్బరి నూనెవేసి, లైటువంకచూపి నీరుకారుతుంటే ఏడుపు డైలాగులు చెప్పించే వారు. పద్యాలు, పాటలు ఏడుస్తూ పాడడం, కోపంగా పాడటం 'రామదాసు' నాటకంలో 'చాందిని' వేషానికి అవసరమని తెనాలిలో నాయకురాలైయున్న కళావంతుల మేళగత్తె వద్ద డాన్సు నేర్పించారు. చిన్ననాటి నుంచి చెక్కభజన, కుల్కుకోలాటం, వీధిభాగవతం, అడుగులు తెలిసున్న కారణంగా నాకు డాన్సు చాలా తొందరగానే నేర్పగలిగిందామె. "వీడు భలే 'లయబ్రహ్మ' దాసుగారూ" అనేది. దాసుగారు నాకు బాలకృష్ణ తరంగాలు, అధ్యాత్మ రామాయణం

End of Preview.

Rest of the book can be read @

http://kinige.com/book/Pinzari

* * *